

# ЦЕТИЊСКИ ВЈЕСНИК

ИЗЛАЗИ СРИЈЕДОМ И СУБОТОМ

Цијена: за Црну Гору на годину 10 круна, на по године 5 круна; ван земље 15 франака у злату.

Уређује: ОДБОР

Адреса: „Цетињски Вјесник“ — Цетиње; Adresse: „Le Courrier de Cattigné“ — Cattigné (Monténégro)

Поједини број 10 пара.

БРОЈ 61.

ЦЕТИЊЕ, ПЕТАК 5. АВГУСТА 1911. ГОД.

ГОДИНА IV.

Цетиње, 5. августа

Ми Срби ништа друго не знамо него да попут пророка Јеремије сједимо и кукамо на развалинама српскога царства. Дочаравајући славну прошлост нашу, ни једног тренутка не можемо да се приберемо и да реалније погледамо у живот и пред собом, да се користимо горко стеченим искуством и да сложено прилегнемо на рад и предано се посветимо и животом и радом, свим бићем својим, општој народној ствари.

Знамо да се крвимо и мрзимо, знамо да пакостимо и злобимо, знамо један другом да замјерамо и међусобно се оптужујемо, а не знамо да томе треба једном учинити крај и склонити све личне мржње, задјевице и међусобне трзавице, да би све то уступило мјеста раду за општи напредак и бољитак.

Оно што други хоће да постигну слогом, споразумним радом и љубављу, ми бисмо да постигнемо раздором, мржњом и неслогом. А јавна је тајна, да оно што слога, споразум и љубав напорно створе и сазидају, то раздор, мржња и неслога тренутно оборе и униште.

И наша и свјетска историја нас учи, да само ондје може бити напретка гдје је слога и гдје је општа ствар преча од свега и изнад свега. И док се други народи у миру и љубави развијају, идући стопу по стопу к циљу своме, предано радећи и збијајући се у густе редове, докле ми један другом пакостимо, завидимо, подмећемо и злобимо, па се чудом не можемо да начудимо што нам овако иде и што никаквог напретка немамо.

Ко мржњу сије, буру жање. Ко другом пакости и туђем се злу радује, себи само може нашкодити. Ко се на другог блатом баца, да би себе очистио, пакости и себи и другима.

Са мржњом, злбом и пакошћу се никад није ништа учинило. Напротив то је спутавало и разоравало и највеће народе, док је љубав, слога и споразуман рад подигла и најмање и најсиромашније. Залуду се не каже: договор кућу гради.

Још из старих времена познато је, да без слоге није било напретка. И кад се то зна, од куда ми можемо изгледати на напредак кад је неслога међу нама ухватила дубоког коријена, када нас је мржња заслијепила, а раздор затровао, да суноврат срљамо у очигледну пропаст своју. Од туда и потичу све недаће наше, од туда немамо напретка, од туда нам је све зло. Јер, стара је истина, у неслози леже сви неуспјеси.

Како смо у томе далеко отишли, то се види по нама самима, то се види у кући нашој, то се види по недаћама нашим.

За то не треба да кривимо никога другог него саме себе. Све

зло у нама је самима. Када бисмо ми били другачи, сасвијем би нам другаче и ишло. Не би смо у кукању и наридању проводили свој вијек, пакостећи један другом и бездушно гонећи се, него бисмо предано радили на општој ствари нашој и рад би нам пјевао. Тако се не бисмо такмичили ко ће кога више да оцрни и унизи, ко ће кога више да напакости и наштети, ко ће противу кога више блатом да се набаци, него бисмо се такмичили ко ће од кога за општу ствар више да учини, ко ће више успјеха да постигне и ко ће више жртава да поднесе.

И кад све зло наше лежи у нама самима, онда не треба да упиремо прсте на друге, не треба друге да кривимо него ваља саме себе да цијелимо. Врачу, исцјели се сам!

Нека слога, споразум и љубав испуне наша срца, нека се једном пренемо из тешке заблуде и нека све то замијени мржњу, раздор и неслогу, која нас ништи, дави и спутава.

Тада ће све поћи сасвијем другим током. Слогом ћемо постићи све оно што до сада нијесмо могли да постигнемо, споразумом ћемо лако доћи циљу своме, а љубављу ћемо сваки наш потхват крунисати успјехом.

Нећемо више пакосити један другом, нећемо завидљивим оком гледати један другог и нећемо дозвољавати да сву своју снагу трошимо у међусобним задјевицама и у блато бацамо и најплеменитије и најузвишенија идеје. Општа народна ствар изискује да то буде што прије и да оставимо на страну све своје међусобице, које не воде никаквом добру, а најмање доприносе да видимо српску завјетну мисао остварену и себе препорођене.

Доста је било раздора, мржње, неслоге и пакошћења. Доста је било свега што нам је кршило врат и водило на страну путницу. Света дужност нам налаже, да ударимо другим правцем и да овакав накардни и разорни рад уступимјеста раду на општој ствари и предано ступимо у службу остварења наше националне мисли, која нам је до сада била све прије него звијезда водиља.

Да о овоме проговоримо и ове мисли изложимо нагнаше нас најновији догађаји и држање многих жалосних Срба, који се толико заборавају, да се на нас и на нашу земљу блатом баца само зато што им успјех Црне Горе не да мира и што их је мржња толико затрвала, да у сваком успјеху нашем огледају пораз свој и што не могу да подносе да им рођени брат напредује и успјехе постижава.

Мржња, пакост и злоба њих је толико заслијепила и окужила да им сваки напредак наш смета, да

их сваки успјех наш дира и да их сваки корак наш на боље вријеђа. А заборављају да је сваки напредак наш и њихов, да је сваки успјех наш и њихов и да је сваки корак наш на боље и њихов, да је српски, општи.

Они су се толико обезумили, толико су затровани мржњом, злбом и пакошћу да кад сами не могу ништа да учине, не даду ни другоме и хоће силом Бога и друге да увуку у кал у коме се ваљају!

Тако се српској завјетној мисли не служи, нити то каквом добром води!

Цетиње, 5. августа.

Све хрватске правашке странке и фракције ујединиле су се у једну странку, која је одлучила да се на повним изборима бори како противу владе, тако и противу српско-хрватске коалиције.

У Шпањолској су избили велики немири и ако им се за времена не стане на пут, могу бити врло опасни. У Мадриду завладали су велики немири по улицама, у Каталонији је настао републикански покрет и по цијелој земљи влада великог узбуђења међу становништвом.

Избори за бугарско народно собрание расписани су за 4. октобар.

Грчки лист „Атина“ допио је изјаву Ђаза Ђорђа о садашњем председнику министарства Велпелосу, која наизма подматљивим политичким савјетом, које није бирао средства да истисне Ђаза Ђорђа и да дође мјесто њега за гувернера Крита.

У Цариграду влада увјерење, да ће садашња влада морати одступити, јер је противу ње одлучно устао владиног комитет који је свом силом наваљив на велики немир, да би срушио цијелу владу.

## Опет се јавља Крит!

— Крићани поново излазе са својим захтјевима —

Од како је скинуто с дневног реда питање о изашијању турских кадија на Крит, на Криту је било мирно. Није бар ништа избијало на површину, из чега се могло закључити да ће довести до нових раздора и трзавица. Знано се врло добро да се тамо нешто кува, да је то затишје испред буре и да дуго неће трајати, па да дође до нових заплета, али се није вјеровало да ће то тако нагло наступити.

Ко иоле зна за расположење Крићана и за њихове тежње, разумјеће да Крићани не сједе скрштених руку и да се никакo не могу помирити са својим стањем. Они отворено нагињу Грчкој и све што раде и предузимају своди се на то да се припоје њој и да једном за свагда раскрсте са Турском. Само се држало да сад ни мало није погодно вријеме, да своју ствар покрећу и да своје захтјеве испољавају. Велике силе сада су и сувише заузеле својим размирицама и несугласицама, а и сама Грчка не налази се у положају да би се могла увратити у коштац с Турском и отворено иступила према њој, потпомажући тежње Крићана.

Па и поред свега тога Крићани су иступили са својим захтјевима, који директно вријеђају и иначе јако осјетљиву Турску, која се налази пред многим отвореним интересима питања.

Грци са Крита изнијели су предлог да се један Грк из Грчке по-

стави за комесара, који би управљао цијелијем острвом, имао неограничену власт, па чак и распуштања скупштине и носно титуту краљевског комесара, што другим ријечима значи, да му се призна да је изасланик краљевине Грчке.

Чим је тај предлог пао, у Цариграду је примљен са силним огорчењем и једва се могли уздржати, да на то не реагирају. Али како је то само још жеља, оставили су, да виде хоће ли Крићани и по њој поступити и службено се Грчкој обратити, очекујући да се одредјеле држањем Грчке према томе захтјеву.

О томе је дошао овај извјештај: Догађаји на Криту задају све већу бригу. Како јављају из Канеје, тамо је објављена једна декларација, којом, обзиром на то што ускоро истиче рок главном комесару Крита, траже да се други комесар и не шаље на острво, него да се Крит присаједини Грчкој.

И ако се у Грчкој труде, да све му овоме не дају никакав значај, изгледа да у самој ствари и они одобравају овај корак Крићана.

Пада међутим врло у очи ујурбанана реорганизација грчке војске, која се у велико изводи под руководством једног француског генерала. Према његовом пројекту, укидањем непотребних мјеста у војсци, учиниће се знатна уштеда, а војни контингент ипак ће се знатно повећати. На тај начин Грчка ће имати мјесто 6, сада 12 дивизија и мјесто досадањих 12, имаће 18 пјешачких пукова. Исто ће се тако повећати и артиљерија и кавалерија, а и на реорганизацији грчке флоте такође се живо ради.

Као што се види, критско питање поново избија на површину.

## Поглед по свијету

Мароканско питање — Изборне реформе у Угарској — Уставна криза у Енглеској — Реформе аустриске војске.

Мароканском питању никад сагледати краја!

О преговорима између Њемачке и Француске у погледу Марока нема службених вијести, те се о томе питању у јавности мало расправља. Француско министарство спољних послова саопштило је, да не може дати никаквих обавијештења о конференцији, што се прошле сриједије одржала у Берлину између француског посланика Камбона и њемачког државног секретара Кидерлен-Вахтера. Исто се тако службено опоругавају вијести, да је дошло до несугласица између министра-предсједника Келоса и министра спољних послова де Селвеса; да су отказани велики маневри и да ће се задржати резерва у активној служби.

Шпањолски министар председник Каналејас кренуо се у понедељак у Сан Себастијан, гдје ће се о веома важним питањима конференцијом с краљем Алфонсом, који се враћа из Француске. У париским се политичким круговима држи, да ће се послије краљева повратка побољшати односи између Француске и Шпањолске, што су се у пошљедње вријеме помутили ради мароканскога питања.

Предсједник угарског министарства гроф Куен приклоњено се општој жељи за изборну реформу.

Када је видио, да опозиција на све стране агитује, да се заведе опште изборно право у Угарској, он је упутио једну окржницу, у којој је тражио од мјеродавних кругова мишљење о изборној реформи.

Поводом тога је пештанска лига за изборно право вијећала и расправљала о окржници шефа владе грофа Куена, којом се лига позива да даде стручно мње-

ње о изборној реформи. Предсједник Лиге Јулије Јуст дао је одушке својем задовољству ради тога, што је влада одлучила, да ријеши питање о изборној реформи. Лига је закључила, да ће своје напоре о изборној реформи објелоданити у посебној брошури, као своје стручно мишљење, те је послати министру-предсједнику.

На овом окружном конгресу у Угарској се гледа скептично, јер држе да влада хоће тиме само народ да завара и да не мисли да уводи опште право гласа.

Пуне двије године, ломе се копча у Енглеској око укидања вета.

Најзад је та уставна криза ријешена на штету горњег дома.

Конзервативна већина у енглеској горњој кући доживјела је пораз; вету лордова учињен је крај. Узаконењем вето била практично се увео у Енглеској облик једне коморе. Горња ће кућа одседе носити само још име законодавног тијела. Она може у будуће, као досле, трипут вратити један предлог доњој кући, но остале ли доња кућа и након тога код својега закључка, предлог постаје закон и без приволе лордова. То је парламентарни бил, о којем се одлучило у горњој кући. Овом побиједом почиње ново доба у Енглеској: доња кућа, народно представништво, сама одлучује о законодавству.

У једној од седница угарског сабора посланик гроф Т. Бањани, који припада опозиционој групи Јустовој, изнио је предлог да се с обзиром на кризу у ратном министарству одгоди расправа о војним реформама. По новинарским вјештинама — рекао је он — криза је букнула ради конфликта између ратног министра и шефа генералштаба. У ову се кризу повукла и особа будућег владара. Вели се, да Шенајх оставља своје мјесто, јер је дошао у лични сукоб с престолонаследником. Криза је тим озбиљнија, што у овај час у Угарској стоје на дневном реду војничке основе, што их је изразио Шенајх. Пошто је влада солидарна била с основама, а по парламентарном схваћању мора бити солидарна такођер с ратним министром, ова се криза тиче и угарске владе. Говорник предлаже, да се одгоди расправа о изборној реформи, док се не буде ријешила криза у ратном министарству. На то је гроф Куен одговорио, да је предговорник саградио своје изводе на новинарским вјештинама. Према је он, министар, пријатељ новинарства, ипак не може никакве важности придавати таквим саопштењима. Основе закона, што се претресају у угарском сабору, законске су основе угарске владе, за које је одговорна угарска влада, изјавио је он.

Послије тога за предлог Бањанијев говорио је и посланик Холо, али је након предлог Бањанијев одбијен.

## Турска и Црна Гора

— Пријатељски односи између Турске и Црне Горе —

— Од како је мирним путем завршен устанак Малисори, листови у Турској веома се много занимају односима између Турске и Црне Горе. Према ономе што они пишу

### ПОДЛИСТАК

#### МЕЂУ НЕБОМ И ЗЕМЉОМ

— И. Кипренски —

Мој пријатељ Симеун Петровић Варјагин, који већ двадесет година дише као типични ваздух Петрограда и његове околице, осјетио је велику вољу за земљу и напустио је купити на селу пшаве.

Он је одабрао комад земље поред железничке пруге, а како ме је држао за човјека који се разумије у пољопривреду, замолио ме да заједно пођемо и, како се он у канцеларији изразио, да дам свој закључак.

Једина основа те заблуде била је та, што сам такођер једанпут био завољо својку идила, купио близу Москве земљу и дао у њој све, што сам био стекао десетогодишњим трудом, и — све сам изгубио.

У толико прије нијесам хтио разочарати Симеуна Петровића и пристао сам.

Два сата смо се возили у жељезници и на једној смо мизерној станици изашли из вагона. Пас су вода дочекала упретнуга са два коња и за један сат на наше велико чудо, не по слабом путу, египли смо и објавиој земљи.

Дво земље захватао је око двадесет десетина<sup>1)</sup> и био је као од свега одијељен. Околно је

и изнесе, излази да су службени кругови у отоманској империји расположени да поврате старе нормалне пријатељске односе између Турске и Црне Горе и да у томе покажу своју предусретљивост.

Изнесећи како су се односи између ове двије државе почели да поправљају, они истичу како је на догледу вријеме када ће се постићи потпун споразум и онда овако излажу:

Преговори о споразуму између Турске и Црне Горе све боље напредују. Поред већ објављених погодба, коначно су се погодили и у погледу Скадарског Језера. Између црногорске владе и једног турско-француског друштва, већ је потписан уговор за исушење мочарних мјеста поред Скадарског Језера и регулацију Бојане.

На овај начин Црна Гора ће добити 8000 хектара плодне равне земље, што је од велике економске добити по њу.

Осим тога при крају су преговори и о извјесним спорним ливадама, за које је некад Црна Гора добијала од Турске годишњу накнаду од 10.000 лира. Како изгледа, сада ће у мјесто те награде стално добити Црна Гора те ливаде, од којих ће имати знатно веће приходе.

Како сви знаци говоре, ријешиће се и друга спорна питања између Турске и Црне Горе и тако ће у најкраћем времену, мјесто досадањег неповјерења, настати нормални пријатељски односи између наше државе и Црне Горе.

Ми овоме саопштењу имамо да додамо то, да ће се још ових дана одредити комисија с наше стране, која ће одмах поћи у Подгорицу, да се састане са турском комисијом и приступи раду уређења границе и пограничних спорова.

## Свршетак арбанаског устанка

— Како о томе суди штампа на страни

### Јели збиља мир?

Новосадски „Браник“ доноси овај чланак на уводном мјесту под знаком свога директора г. Мих. Полит Десанчића:

„Вјести, које долазе са црногорске границе и из Арбаније, кажују, да је склопљен мир међу Арбанасима, односно Малисори и Турском. То би био неки мир, склопљен у данашњој црногорској Подгорици. О! колико је та Подгорица некада била крваво разбојиште међу Црногорцима с једне, а Турцима и Арбанасима с друге стране! Колико је крви и с једне и с друге стране проливено око

било на поседа на кућа. На мјесту на ком је негда била добра шума, а сада искречена раседе су петнајестогодишње јеле, брезе и борови.

Суерио пас је управитељ Курлаџанин, високи мушкарац, са густом брадом, са не-обично крвкљавим плавим очима. Ми смо полако ишли по мекој, још неосушеној трави. То је било почетком јуна. Симеун је Петровић пажљиво слушао објашњавање управитеља, а ја само што сам лично присуствовао и дисао свјежим шумским ваздухом.

Дошли смо на пољану — равно мјесто обрадо старим полусагнутим паљевима и готово труаом травом. На неким мјестима пољане паљеви су били исечени, земља узорана и из ње су вириле мале клине ражи и овеа.

А на самом крају пољане била је некаква грађевина.

Кад смо поближе дошли, разабрали смо колибу и близу ње штазу.

— Живи ли ко ту? — упитах управитеља.

— Ту живе арендатори, одговори он.

— Како? — узвикну Симеун Петровић:

— то значи земља је у аренда? Па како се онда продаје?

— О то није ништа. То је само док није земља продана, а чим је ви купите — она одлазе.

— Какви су то људи?

Подгорице и у Подгорици! Данас је земљиште, гдје се склопио мир, баш Подгорица, оно мјесто, гдје су Арбанаси нашли највећу заштиту против Турака, гдје су у подгоричкој болници стотине и стотине рањених Арбанаса нашли њега и видања својих тешких рана, а њихова нејач, жене и дјеца нашли братске потпоре, да не умру од глади. Како ли се од доба крвавијех бојева око Подгорице и у Подгорици промијенила времена.

За читаво вријеме све од почетка ове године па од раног прољећа, кад је започео устанак Арбанаса против Турака на црногорској граници, па и по другим крајевима Арбаније, много пута се разгласило, да је склопљен мир међу Арбанасима и Турцима. Али се те вјести никада нијесу обистиниле. Па још се прије кратка времена говорило, да ће тај мир бити склопљен, кад је оно скадарски архиепископ дошао у Подгорицу те био и на Цетину. Али и ова се вјест није обистинила; шта више тако последије одласка скадарског архиепископа говорило се о томе, да је рат међу Црном Гором и Турском неизбежан.

Међу тим је Турска сабрала до 60.000 војника против Арбанаса на и против Црне Горе, те је заповедник турске војске казао чак и то, да ће турска војска прогонити Арбанасе чак и на црногорском земљишту, а на то влада Краља Николе I. сасвим енергично одговорила да ће Црна Гора оружаном руком предупредити, да турска војска не прекорачи црногорско земљиште, те да ће таково прекорачење сматрати као casus belli, као прави рат са Турском.

Према овом критичном, врло ратоборном расположењу, који се још прије неколико дана показивао у арбанаском питању, морала је наравно изненадити вјест, да је у Подгорици склопљен мир међу Турском и Арбанасима. То се управо и не може означити као „мир“, јер Турска према својим суверенитетским правима над Арбанијом и Арбанасима не може са својим поданицима склапати „мир“, јер тај мир значи само толико, да су Арбанаси примили оне услове, које им је Порта предложила, да се умире и да престану са устаником па да се врате својим кућама. Познати су ти услови Порте и они уступаи, које је Порта учинила, да арбанаски устанак престане.

Нема сумње, да су Арбанаси својим устанком привукли на себе пажњу и за-дивили Европу. Арбанаси су показали тако јунаштво, да је и граница турске војске морала према арбанаском јунаштву на многим мјестима уступити. Но ипак за свакога, који познаје тамошње прилике, тако у почетку арбанаског устанка, није могло бити сумње, да ће напошљетку турска војска савладати арбанаски устанак. Турска је против Арбанаса одмах ставила велику војску са свима новим страшним ратним справама. Ту су страшне машинске пушке, ту су брдски топови, ту је изврсна ратна тактика, коју су Турци научили од њемачких официра, посланих у Турску, да изуче турску војску.

Јасна је ствар, да Арбанаси, да се нијесу уздали у помоћ Црне Горе и у неке заплете на Балкану, ни досадањи устанак не би даље били продужили.

— Латвија! — с неким чудним презрењем рече Курлаџанин.

Симеун Петровић се задовољи овим објашњењем и продужи се интересовати и за друге дијелове земљишта.

Мене су много интересовали ти људи и чинило ми се, да ти људи, за које се у Нијемца управитеља није нашло друге вито-нације, осим презрења, заслужују више пажње.

Дошао сам к пиској огади, у којој се налази малено дворчице око колибе. У дворчицу је било пусто и мирно. Мене је за-чудило, што нигдје не бијаше никаквих знакова, потребних у сваком па и у најништавијем имању као: кокошака, пагача, свиња и т. д.

Пити је одакле искочило, пити се по-ради мога доласка узнемирио и залајао каков пас.

Погледах на штазу, која бијаше уз колибу: врата бијашу затворена, али се тамо чујаше некакво комешање као да коњ маше репом и копа ногом.

Пред штазом лежала је гомила груде сламе. То бијаше такођер знак, да ту неко живи.

Ја сам обилазак напознати и повратио сам се у дворчице — врата није било никаквих. Бијаше то само један пусти незаграђени простор.

Очевидно ме неко опазио кроз прозор, и кроз једну минутку изађе мушкарац у висо-

\*) Руски сељаци, који живе у балтијским покра-

Али у том баш и лежи читава суштина арбанаског устанка, што је било на све стране уздање, да ће арбанаски устанак изазвати заплете на Балкану.

Краљ Никола је данас на сутону свога живота. За пуних педесет година своје владавине он је Црну Гору удешавао и административно и војнички, да буде приправна за све догађаје на Балкану. Као савезница Србије, Црна Гора је неизмјерних жртава принијела за Српство, Српско-турски рат године 1876. за Србију није био сретан, али се Црна Гора показала у свем сјају свог јунаштва. Црна Гора на челу са Кнезом Николом убијежила је у српску повјест своја јуначка дјела. Вучи До, на девет крвавих дана, кад су Црногорци турску војску истјерали са једнога краја Црне Горе на други. Па године 1876. видјеше Мостарци на својим брдима црногорске капе. И за вријеме анексионе кризе имала је Црна Гора да издржи све странеце једнога рата. Црногорци на пичи зими по оним врлетица мораху у снјегу до колена час на једну страну час на другу страну према Херцеговини и према Боци Которској бити приправни, да пођу у бој.

Да! Краљ Никола I. на сутону свога живота мора често са дубоким уздицањем да помисли: да ли ће му се ипак испунити оно, што је још као младић сјењавао оно његово: „Онамо онамо, за брда она...“ На сутону свога живота Краљ Никола I. мора да види, да се из арбанаског устанка није развило оно, чему се Српство на Балкану с правом могло надати.

При миру са Арбанасима показало се јасно, да је Европа расположена за мир и да не доушта, да се европски мир наруши, те према томе да не доушта, да се из арбанаског устанка развију заплети на Балкану.

Види се, да се данас и у марконском питању велике противности међу Француском и Њемачком ублажавају, а тако исто и противности међу Њемачком и Енглеском. Русија пак никако не жели, да настану заплети на Балкану, јер има својих брига у Персији и Кини.

Ми до сад не вјеровасмо у мир међу Турском и Арбанасима, али данас вјерујемо у њ, чим видјесмо, да и Црна Гора, а и Краљ Никола I. савјетје Малисори, да приме услове, односно уступке, које им нуди Порта. Нама се чини, да су баш на савјет Краља Николе I. Малисори примили Портине уступке те пошла својим кућама.

Јасна је ствар, да је Краљ Никола чим се уверио, да Русија хоће мира у Арбанији и да неће заплета на Балканском Полуострву, морао уважити савјет свога покровиоца цара Николе II.

Но јели то збиља мир, који се данас утврдио у Подгорици?

Нама се чини, да се Европа налази у великој самообмани, кад мисле, е може бити мира на Балканском Полуострву, кад нема правих основа за мир на Балканском Полуострву.

Са владавином Младотурака мислило се у Европи да ће настати ново доба уставности у Турској. Али ово се показало као највише разочарење. Младотурци су себи уобразици, да могу од хетерогене, разноплемене начинити хомогену, једноплемену државу, како би установили у свем сјају отоманско царство, у којем

кам чизама и испрљаном дебелом капуту. На лицу и на глави су му били неки не-обични праменови тврде косе.

— Здраво, господине, — рече он с неким чудним, сличним на енглески акцентом. Ја се поздравих.

— Ви сте арендатор? — упитах га.

— Арендујем, — одговори он. — А што? Јесте ли купан?

— Не нијесам ја. То је мој пријатељ. Он је пошао с управитељем, да разгледа земљу.

— Он неће још купити? Може бити, да неће купити? — рече арендатор, и мени се учини као да до његовом гласу бијаше као нека нади.

— Не знам. Каже, да му се допада.

— А, допада му се... То значи купиће...

Сједите, — рече он, показујући на капу што бијаше под дрветом.

Ја сједох, он учини то исто.

— Ви арендујете цијелу земљиште? — упитах.

— Не, зашто? Само то... нама је земља потребна а шума само за гориво.

— По мојим рачунима, како се земља продаје, кад је већ арендована? Је ли то ван раз и овао?

— То је наше. Тако чим продаду земљу, ми отиђемо... Такви су услови...

— А колико?

— Колику ћемо оставити.

— Зар она није вапа?

<sup>1)</sup> Десјатина износи 109.25 ар.

Ће турски језик бити државни језик за све становнике отоманске царевине. То је и изазвало арбанаски устанак. Истина, Арбанаси су знатним дијелом Мухамедове вере, али зато неће да буду Турци, већ хоће да остану Арбанаси. а тако исто хоће да остану Арбанаси како католици, тако и православни, који су на југу према Грчкој. Све вјере међу Арбанасима хоће да остану Арбанаси, хоће да живе у својој народности. А тако исто хоће и сви други народи у Турској да живе у својој народности. С тога не може бити правог мира на Балканском Полуострву, догод се сви народи не установе у своја права са својим народним животом, а то значи еманципацију разних народа од турскога господства. Ово пак значи продржење стварања хришћанских држава са њиховом етничком консолидацијом. А за српски народ значи ово: испуњавање завјетне српске мисли.

Краљ Никола је на сутону свога живота, али и према данашњем миру у Подгорици није ипак искључено, да ће он доживијети остварење српске завјетне мисли. За Балканско Полуострво може се рећи: accidit in puncto, quod non speratur in anno. Може један тренутак да дође па да се оствари оно, што се није годинама надало да ће се остварити.

## Дипломатска пobjеда Црне Горе

Бечки лист „Slavisches Tagblatt“ доноси на уводном мјесту овај чланак:

„Малисори су прешли границу, и тако је довршило заплетено питање, које је месецима читаву европску штампу и јавно миљење у запетости држало; расправљено је за неко извјесно вријеме, чије ће трајање зависити од Младотурака и њиховог држања према Арбанасима.

Дуги боравак Малисора на црногорском земљишту и искуство које су овдје стекли како се са припадницима иноверца и других народности може и треба да поступа исте је као грађане у неком извјесном смислу размазило и сада би била дужност турских власти, да опрезним поступањем поврате властитом кривицом изгубљено повјерење тога и онако тешко напавеног народа.....

Цело је дакле било приведено крају и његов творац може сада са задовољством радовати се својем успјеху.

Црногорски Краљ Никола, у чије се руке стичу нити спољашње политике његове земље, показао се и опет као вјештак дорастао својој задаћи и као ваљан владар и као особити познавалац Балкана и то на супрот једном противнику, чији се дипломатско лукавство, којим је у своје доба оборен Цариград, свугдје познато и по свијету разглашено. Сједи владалац Црне Горе, од кога је за неко вријеме зависио мир Европе, показао је, да је његова земља, и ако у односу према другим земљама незнатна, ипак један политички фактор на Балкану, који се не може обихи, као и то, да је његова особа сама у стању да Западу зајамчи мир у тој тако важној политичкој тачни с ову страну Балкана.

Ова дипломатска пobjеда Црне Горе у арбанаском питању много је значајнија него што се чини на први поглед, јер је арбанаско питање слично српском питању и Турској. Црна Гора се по цијену својих, не баш сјајних финансија, ни један тренутак није устезала када је требала

извршити хумано дјело. Цијена бијаше скупа, али сви они, којима, како се чини, лежи на срцу да ово Краљевство и његовог владарца оптуже јавно ради пустиловне политике, морају последије овјех позитивних резултата проинити своје мишљење. Званична Турска пак, која је, ослањајући се на своје залеђе, кроз европску штампу оптуживала Црну Гору ради тобожње ратоборности, ту исту Црну Гору, која је у оно вријеме када је младотурска војска своје рођене поданике пуштала да скачу преко оштрице њихове сабље прихватила бичедне сиромаше, који су били лишени свега свога добра, угостила их и с њима дијелила и пошљедну наму; ту исту Црну Гору, која је — нека се и то овдје спомене — свој уплив на то употребила, да би страним држављанима повратак у сагорјела огњишта неометано омогућила, ти се фактори могу у овом случају поучити од своје сусједне државе како се у кратком времену од ратоборног племена, који иначе ради својих прилика често не зна за обзире, може учинити миран грађанин. Напавени Малисори крећу не због тога што су им обећања младотурског режима баш толико повјерења улила, „него што је то изрична жеља Краљева“.

## Једна корисна установа.

У пошљедње вријеме удамаћивао се у нашем народу разно фалсификовање извјесних продуката као напр. вина, ракије и др.

Прије св могао бити сигуран да кад се каже: вино је ово природно, то је заиста тако и било, а тако и за ракију, али данас... данас на жалост није тако, но под именом чистих природних вина продају се бог зна какве смјесе, те се гдјем проузрокује велика штета извјесним виноградарским крајевима, јер ширење таквих пића иде на штету ацелог гласа правих наших домаћих пића.

На жалост има и таквих виноградара који своја вина кваре додајући им које шта само да би им боја била што прља, а не воде рачуна да ли је та смјеса штетна по здравље потрошача, већ им је главна и једина циљ пред очима да своје пиће што експће продају а о пошљедицама није их стало.

У опште у више прилике ако не успије произвођач „покретити“ своје вино додајући му извјесне ствари, то ће учинити кунан, па ће га тек онда изнудити у промет и потрошачи ће га употребљавати плаћајући га довољно скупо и наносећи себи штету у двојаким правци: једно што бацају новац за рђаву робу, а друго што кваре здравље.

Циљајући овдје на поједине произвођаче и трговце, ми не можемо рећи да нема таквих који свој производ не кваре, али они остају у мањини.

Што смо казали односно вина, то се исто може рећи и за ракију. Ма гдје питаш свуда ће ти рећи: „ово је чисти лозови привјенац“ и многи га пије мислећи да заиста пије чисту лозову ракију, али се љуто вара, јер

су посједникова, а бољег нема ништа... Ми ћемо тражити на друго мјесто.

— А на другом мјесту то исто?

— То исто. Начинимо колибу, узоремо земљу, а чим продаду — ми идемо даље. Ми смо латини, Ми смо сви такви.

— Но ја видим, ви имате коња?

— И праву имамо. И њих ћемо продати Куду бисмо их водили? Можда за триста врста! Ми ништа немамо, господине! — и ово с дубоким непоколебљивим убјеђењем рече латини.

— Зашто ви пристајете узимати земљу на такве тешке услове? — упитах ја.

— А на друге они не пристају. Хоћеш — узми, а ако нећеш — иди. И узмеш. Седам година, господине, то је такођер добро. Други и послје три или двије отиду. Чим начиниш колибу, исјечећеш пањеве, узореш земљу, а земљу купи — а ти иди.

— И ништа не плати?

— Не, а што би платили? Грошића... Ми, господине ништа немамо, ми смо сви из Курланије. Тамо су код нас барови, — пребе смо били у борама кметови. Ми смо сви латини били кметови. А кад су барови дознали, да хоће сељак, да се ослободи од кметства, то се одмах догодило и рекли су латиницама: „видите, ми вам дајемо слободу“. А латини се обрадовали.

1) Једна врста има 1066 км.

у том «лозовом» привјенцу има и приличан дво шпирита, који му је допније додат.

И мако вјешт човјек лако ће видјети која је грдна разлика између ове ракије и чисте природне. Ово смо у кратко навели односно ове двије врсте пића, које се код нас највише троше и од којих неки наши крајеви добијају лијеп приход.

У пића, која се добављају са стране, ми не знамо нити видјети рачуна има ли у њима што штетљиво или не.

Још имамо напоменути односно једног важног артикала, а то је односно брашна, чија се велика количина са стране у нашу земљу увози. Више пута ми оно није чисто, већ садржи разне примјесе од којих су многе штетне по здравље, а овамо се узима као чисто пшенично, али трговац га такво добавља, па ни он сам не зна да ли има у добављеном брашну какве примјесе или не.

У опште сваком фалсификовању треба стати на пут и све оне који се тиме баве разлог је строго казњити, јер је њима главна циљ за продаду извјесно пиће, а стало их није да ли ће шкодити коме или не. Зар је разлог њих штетјети, кад они не мисле ни о коме другом већ једино о својој шнагу.

Данас пак установљена је при одјељењу народне привреде хемијска лабораторија, којом ће руководити спреман хемичар. Ту установу треба радосно да поздравимо.

У овој ће се лабораторији вршити свакојак анализије, па разумије се, и анализи извјесних продуката који служе за јело или пиће.

Благодарећи овој установи стаће се на пут ширењу разних фалсификата, особито у пићу. Мишљења смо да је особито од користи хемијска анализа за оне који желе поштено трговати и такав произвођач или купац, пошто му над пићем буде извршена анализа, може слободно рећи: «ово је здраво природно пиће!»

Лијепа је ствар за човјека који се бави извјесним послом, па кад се не плаши да ће се у његовом раду наћи нешто за што може бити кажњен.

Оволико смо имали да речемо односно оне нове установе, желећи да буде од користи за нас.

В. Петар Војводић.

## Распуст угарског сабора

На јесен ће у Угарској бити нови избори

Жилава техничка опструкција, коју воде опозиционе странке у угарском сабору успјешно тако већ дуго вријеме, не даје могућности сабору да сврши питања која су на дневном реду. Како нема никаквог изгледа, да ће се та опструкција моћи да сломије и како је све напрезање владино да подре са својим предлозима узалудно, рад сабора је сасвијем јалов. Влада у сабору не може да учини ништа и само се у тој борби траћи вријеме. Зато се и дошло до увјерења, да се са оваквим сабором, у коме је опозиција тако моћна, да може оме-

Почели скакати. Слобода, слобода! Магарци... А барони паметни људи. Затим је руски мужик добио слободу и земљу, а латини само слободу.

Отворише се врата, и изађе двадесетгодишњи високи младич, са богињама на лицу. Видјевши мене подиже капу и рече: — Здраво, господине.

— То је Карло, мој брат, — објасни ми арендатор. — А мене зову Јован. Ми заједно радимо.

А иза Карла почеше по реду излазити: баба с безубим устима и наивним, као у дјетета очима: зајим тридесетогодишња жена са дјететом на рукама, окружена са четворо дјеце разних узраста, који су је држали за сукњу: млада дјевојка вођаше за руку седмогодишњу дјевојчицу. Јован ми их све представи.

— Ово је моја мати, — рече за стару. — Ово је моја баба, — то знача жена. А ово је њена сестра. А то су све моја дјеца.

Ја погледах на ову многобројну породицу и помислих о том, да простор између неба и земље, сигурно, никулико не смета тим људима да се умножавају. Хоће ли сва та дјеца бити будући напљедници тога «ништа» на ком се с таквим убјеђењем наставио Јован.

Бабе су говориле, обраћајући се к Јовану, таквим језиком, да ја нијесам разумио ни једне ријечи. Оне су говориле по латински:

тати рад владе, не може ни радити. Другог дакле излаза из ове тешке ситуације нема него да се сабор распусти.

Ушљед тога је и поникло питање о распусту угарског сабора.

Као што сада јављају, план за распуст сабора већ је готов. Сабор ће своје сједнице одложити до јесени, а затим, кад се буде састао, сабор ће се распустити и наредити нови избори.

Како тај глас о распусту сабора долази из Ишла, гдје се сада Ћесар бави, држи се, да је ово ријешење коначно и да је за то добијен пристанак владарев.

Ову одлуку опозиција је примила великим одобравањем. Она налази, да је то њена пobjеда и да јој она наговјештава, да ће њена бобра уродити жељеним плодом.

Владине присталице нијесу сасвим задовољне распустом сабора. Они сматрају, да је влада погрјешила због тога и да то ништа друго не значи него повлачење. Опозиција је била, веле они, безобзирна и није требало имати обзира према њој. Кад је опозиција сама изабрала овај начин борбе, онда је требало пустити да и даље траје и не чинити јој никакве уступке. Још додају, да је распустање сабора повод за даље трзавице, а то није требало дозвољавати.

Влада заступа гледиште, да је њена одлука једини правилан излаз из садање тешке политичке ситуације. Она изјављује, да се тиме пружи прилика народу да се изјасни дали је уз опозицију или уз владу, одобравали опструкцију и налази ли да је она на свом мјесту или не. Нека се, веле владини листови, народ изјасни уз кога је, уз владу или противу ње.

Изјављујући своју радост што ће доћи до распуста сабора, опозиција је увјерена да ће јој нови избори донијети пobjеду и велико поуздање полаже у народ, за који држи да ће бити листом уз њу.

Владини посланици прикривајући бојазан, да се наде опозиције не испуне и да на новим изборима влада не пострада, износе као разлог, да до нових избора није требало да дође, то, што су они потпуно излишни били. Апеловање на народ изlišно је, веле они. Народ се већ једном изјаснио и нашто га поново увлачити на изборе. Колико прије годину дана, дао је он влади импозантну већину и поклатио јој своје повјерење. Кад се народ већ једном изјаснио, изlišно је да се поново изјасњава.

А знају врло добро да тако у ствари није. Истина је, да је прошлих избора влада добила велику већину. Истина је и то, да за то има много да захвали и томе што је власт имала у своје руке и изводила изборе како је хтјела, не бирајући средства. Али је истина и то, да се при изборима нијесу своје реформе ни помињале. О њима је влада вјешто ћутала и није се ни усуђивала да их помене, него је бираче заваравала општим правом гласа. Међутим од општег права гласа нема ни помена, а на дневном реду су војне реформе, које народу могу никако по вољи бити, јер су уперене противу личног интереса његовог.

И кад је већ ријеч о правилном и поштенном излазу из тешке политичке ситуације, онда ваља знати то, да ће он бити једино правилан само тако ако се

Јован учини одјечни гест и рече по руски, обраћајући се к мени:

— Оне мисле, господине, да ви купујете.

Не, то је други. Он ништа не купује.... Ми смо сада с господином познаница, — проговори оп осмјехнувши се. Ми сад живимо сви заједно, а Карло ће брзо отићи од нас.

— Куда? — упитах ја.

— Он ће се оженити.

— Зашто?

— Како зашто? Карло је већ човјек, има двадесет и двије године. Човјек не може без жене. Шта би он радио сам. Ко би му објед припремао.

Ја погледах на Карла. Оп, одобравајући ријечи свога брата, осмјехну се. Он је такођер, као и Јован, говорио перадо руски. Њене су изговарале руске ријечи а стара их је знала не више од десетак.

— Дођите на свадбу Карлову да лужпујемо, — рече ми Јован. И он се за тим пасмија.

— Одакле је невјеста? — упитах ја.

— Невјеста? Зар нема невјеста? Њих је много. Нас је латиница на тој страни много. Она је такођер таква — она нема ништа.

Из шуме изађоше Симеун Петровић и управитељ. Они се приближише к нама.

— Дакле шта је — упитах Симеуна Петровића. — Допада ли ти се земља?

(Свршише се)

уведе опште право гласа и на основу њега се уђе у изборе.

Само на тај начин пружиће се прилика народу да се правилно изјасни, а не овако како се кренуло.

То гледиште заступају сви они, којима је стало до тога да се избори правилно изврше.

## Турска према Њемачкој

— Односи Турске према Њемачкој хладне —

Ако је вјеровати ономе што се из Цариграда износи, односи између Турске и Њемачке почели су да хладне. Колико до јуче отоманска империја гледала је у Њемачкој своју велику пријатељницу и по њеним са вјетима је поступала, вјерујући да од ње искренијег пријатеља нема. То је и био привукло тројном савезу, па је и са Румунијом склопила тајни уговор по жељи и упутствима Њемачке.

Али, како сада јављају из Цариграда, ти пријатељски односи почели су да хладне. Турска се почела да оглуђује од Њемачке и ни мало не крије своју хладноћу према њој.

То се тумачи тиме што се Турска разочарала и што је стекла увјерење, да јој Њемачка није била у толикој мјери искрена, као што је то Турска рачувала. Чак је било прилика када је из држања Њемачке могла да види и њену неискреност према Турској испољавајући своју себичност у толикој мјери, да је и саме интересе Турске крњила.

Све је то проузроковало, да Турска стекне увјерење да су се њихови добри односи сводили искључиво на то што их је Њемачка хтјела да искористи за своје сврхе, не литићи ни мало интересе своје пријатељнице Турске, према којој је пријатељство гатила само на језику.

С тим у вези листови у Турској пишу како није далеко пријемо кад ће се Турска сасвим одвојити од Њемачке.

Има већ доста знакова, веде они, по којима би се могло судити, да се Турска све више одваја од свга тројног савеза. Нема спора да се Турска у неколико прилика могла увјерити како јој се Њемачка и Аустро-Угарска само на језику праве пријатељницама, док у самој ствари раде против њених интереса.

Поред савеза Бугарске и Аустро-Угарске, поред држања Аустрије у малисурском питању, сада се јављају гласови о утицају Њемачке на Румунију, да одрекне уговор који има са Турском, па да такав свежа са Бугарском. Разумије се, да је ово пошљедње још само повинарска пијест, по у времену када се јавља, она је врло карактеристична и за Турску јако уочљива.

Да нечега има у истини и да су у Турској охладнили према Њемачкој, свједочи и та околност, што је недавни Махмуд Шефкет паша министар војни, одговорио познатом фон дер Голц паши, који је сада у Њемачкој, да није потребно да долази у Цариград и узме учешћа у овогодишњим маневрима турске војске.

Ако се тај глас обистини, а сва је прилика да је тако, што проз зубе признаје и „Neues Freie Presse“ телеграмом из Берлина, у коме хоће да заглади ту немишу ствар, онда је извјешено, да се Турска одалучно ријешила да киди са Њемачком.

Хоће ли се послједице тога упутити на балканске државе и у њима тражити себи саветнике, још је у питању.

Такав корак био би јој од највеће користи, јер би у њима паша најприродније савезнике своје.

## Кратке вијести

**Нови зајам Србије.** Ради конвертовања зајмова од 1902. г. у Србији се носе мисли да склопе нов зајам, пошто су увјерени да ће сада моћи добити зајам под повољније услове.

**Солидарност Словена.** Сарајевски „Hrvatski Dnevnik“ под насловом нетактичност соколског савеза у Загребу доноси: „Соколски је савез дозволио, да се најбоље изразимо једну велику нетактичност: на дане свесколског слета имали би грчко-источњаци из Хрватске и Славоније, Босне и Херцеговине, те Далмације ступити одједном под заставом Краљевине Србије са србијанским „Душаном Силићем“. Непокварени хрватски свијет, који није изгубио мозак у коалицији, ди-

гао је оправдан просвјед против ове нехрватске и непатриотске дозволе. Надамо се, да ће свјесни хрватски Соколи уложити све, и да неће од ништа узмицати, да се ова недостојна игра не одигра у срдишту Хрватске“. Ако ово није подстрекљивање против Срба, не знамо шта је. У Сријему, Босни и Херцеговини и Далмацији су Хрвати, а Срба нема него грчко-источњака. Живјела солидарност Словена!

**Напад на бана.** Када је бан Томашић сједио са одјелним предстојником Чавраком пред једном каваном у Будим-Пешти изненадио га је напао прво штапом, а доцније шакама апотекар Емануел Матоушек, те га је Чаврак силом одбранио. Матоушек је на бана напао зато што му је укинуо концесију за апотеку, коју је добио под Раухом у Црквеници.

**Црноморска руска флота.** Као што из Петрограда јављају, ријешено је да се црноморска флота реформира и новим бродовима принови. Тако ће се у Русији за флоту израдити три дреднота и девет торпедњака.

**Монархисти у Португалу.** Монархистички покрет у Португалу толико је ојачао, да је обухватио и војску. Тако сада из Лисабона јављају, да је у више пукова откривена монархистичка зајера, те су 18 подофицира затворена што су демонстрирали противу републике.

**Рат Русије и Кине.** Страни листови доносе из Петрограда телеграм како тамо преовлађује мишљење да је рат са Кином неизбежан. У овај глас не треба вјеровати у толико прије што долази баш с оне стране, која се свакој недаћи Русије радује.

**Буриан по Херцег-Босни.** Као што је познато, аустриски министар финансија барон Буриан бавио се дуже вријеме у Босни, те је по повратку отишао код Њесара у Ишли да га извјести о томе своме путу.

**Аустриски министар војни.** Тврди се, да је оставка аустриског министра војног Шенајха уважена.

**Марочки султан оболио.** Из Париза јављају да је марокански султан оболио од трбушног тифа.

## Дневник

**Вратио се.** Њ. В. Краљ Господар данас прије подне вратио се из Никшића преко Чева.

**Наш Двор на вјенчању.** Наш Двор на вјенчању Књагињице Јелене од Србије заступаће Њ. К. В. Књаз Петар, који ће кроз неки дан отпутовати у Петроград у пратњи г. бригадира Митра Мартиновића.

**Вјенчање Књагињице Јелене.** Као што се из Биограда јавља, Књагињица Јелена вјенчаће се у Петрограду 21. ов. м. Вјенчању ће присуствовати и руски цар Њ. Им. В. Никола II, царица и велики књажеви. Ко ће од Двора Краљевине Србије присуствовати, није још утврђено. Пошто је законом о апанажи Књагињици Јелени доживотно одређено 60.000 динара годишње, то ће на јесен Н. Скупштина имати да ријеши колико ће се одредити за Књагињичину спремну. Велики Књаз Јован, вјереник Књагињичин, приспио је већ у Биоград.

**Енвер беј на Цетињу.** Познати борац из револуције у Турској, Енвер беј, војни аташе у Берлину бавио се ове недјеље на Цетињу при своме повратку из Скадра. Енвер беј је отпутовао преко Црне Горе на своју дужност у Берлин.

**Абулах паша за Малисоре.** Како се Малисори све више враћају домовима својим и једва да има неколико кућа њихових у Црној Гори, главни командат турске војске Абдулах паша повјерио је Есад пашу руковање војском, да би се могао посветити размјештању Малисора и лично водио надзор над њима како би се избјегао сваки случај жалбе и како им се не би ништа учинило на жао. По вијестима што стижу од стране Малисора, са њима се сада поступа веома пажљиво и чини се све да им се олакша тешка судбина.

**Колера се шири.** У нашој околини колера се силно шири. У Италији је има у многим мјестима. Из Трста никако да ишчезне, те пријети опасност да се пренесе и у Далмацију. У Турској бјесни у највећем степену. Има је у Пећи Ђаковици, Новом Пазару, Зјеници и Митровици, па се пружила и у непосредну близину наше границе, а нарочито у околину Скадра. Због тога су код нас предузете најстрожије санитарне мјере и бодрим се оком пази по цијелој земљи како би се спријечила свака опасност ове опаке заразе.

**Нема српских чета.** Како је четничка акција у Македонији поново освојила и чете се налазе на све стране, проио се глас како међу грчким, арбанаским и бугарским четама има и српских. Поводом тога турски лист „Сабах“ категорички изјављује, да у цијелој Старој Србији и Македонији нема ни једне српске комитетске чете, док број осталих чета стално расте.

**Не примају путнике.** Ушљед тога што се колера све више шири, бродови у Солуну не примају више путнике.

**Један донкихотски подвиг.** Арбанија изобилује разним претендентима. Они су се размијели по цијелом свијету и на све стране причају како њима Арбанија припада и како су они претенденти на арбанаски пријесто. Позивајући се на неко уображено и ни чим незасновано право и на поријекло своје, они се по свијету издају као велики борци за ослобођење Арбаније. А кад су се сироти Малисори мјесецима крвавили, мучили и злопатели и када је њихова нејач љуто страдала, сви ти претенденти били су се заувкли у мишје рупе и нијесу се смјели чути. Знају да полажу право на Арбанију, да је сматрају као своју, а овамо не бијашу у стању ништа за њу да учине, нити пак да огољеле породице њихове ма чим потпомогну. Чак шта више они сумњиви типови, који се око тих разних проблематичних претендената врмају и издају се за њихове секретаре, покупише многе прилоге за Арбанасе, па сами све то потрошише за себе. И кад је већ Малисија умирена и кад су се Малисори повратили домовима својим, сад се један од њих усудио да се појави. Као што из Рима јављају на далеко познати Гика, „претедент на арбанаски пријесто“, како то сам себе назива, пошто друге никакве титуле нема, издао је у Италији проглас, у коме објављује на све четири стране свијета како је он предузео вођство арбанаског устанка у својству диктатора! Као што се види, ни овај вијек није поштеђен донкихотским подвизима!

**Вријеме.** Док из Америке стижу гласови како је тамо завладала опет велика жега, дотле је код нас врло пријатно вријеме. Кише, које су пошљедњих дана падале, проузроковале су, да су настали свијежи и пријатни дани, а нарочито се ноћу осјећа свјежина у толикој мјери, да не изгледа да смо у сред љета. Данас је ослануо дан врло пријатан и лијепо.

**Нађене ствари.** Прије неки дан на путу од Смоковца до Подгорице нађен је један завежљај ствари, међу којима је и један женски сребрни ђемер. Сопственик ових ствари треба да се пријави књижари Рундо и Загора у Подгорици, гдје ће их и добити.

**Од уредништва.** С обзиром на сјутрашњи празник, Преображење, када се у штампарии не ради, наш лист излази дан раније.

## Црногорци у Америци

— Љубав према домовини и њеним светињама —

Глобе Аризона, јула.

Овијех дана била је међу Србима у Глобе Аризони велика свечаност. Освештавали су заставу свога добротворног друштва Њ. Кр. В. Петар Петровић Његош. На тој свечаности био је велики број Срба, међу којима има знатно и Црногораца. Како се почело да говори о нашој завјетној српској мисли, то је устао и г. Саво П. Вучићевић и држао ватрен и родољубив говор. Како тај говор сам собом најбоље све казује, то га исписујемо:

„Поштована господо Срби и Српкиње! Изабрао сам овај најпогоднији час овог личног скупа, а под нашом лично и узвишеном к небу заставом, украшеном именом Николе I нашег личног Краља Господара, цара јунака (бурно клицање и проламање: живио, живио, живио), на кога цијели свијет обрће поглед и уздиже га к небу, јер слави, поштује и величаје његове идеале и диви се његовом узорном раду, који пружа искрене жеље и гаји топле осјећаје за нас и наш рад у далеком свијету. Ево и то је (пружајући руку на заставу) високи значај за тумачење његових жеља за нашу слогу, јединство и међусобну братску љубав, која веже и спаја друштва и слободу — ту једину заштиту и дику цијелог српског народа у Америци, што цијени и слободна земља Америка и њен народ. Од тула се и може разумјети што су српска друштва и српски народ добили један високи и драгоцјени дар од поносне Мис Хелен Хартли Џенкис: велику зграду са двораном у најславнијем и најугледнијем граду свијетском, гдје је и главно средиште нашег савеза. Српска друштва добила су овај високоцијенљиви дар због њиховог угледног понашања, због њиховог савјесног рада, у кратко због њиховог исправног држања и владања како према браћи Србима, тако и насипрам осталог свијета.

Сад видимо, браћо, што су славна и српска друштва у Америци, видимо заштиту српског народа у њој, видимо ову свегињу српског народа у њој, па зато треба да је љубимо и покоравамо јој се; видимо до чега долазе српска друштва у Америци, видимо њене ријетке и високоцијенљиве дарове и радујмо се, браћо, сви скупа — не само друштва, него и они који у њима нијесу — кад видимо ову узвишену круну у овом далеком свијету, коју је Њ. Кр. В. Књаз Петар Његош послао на дар овдашњем српском добротворном друштву, које његово узвишено име носи, одјел 89 С. С. С. С. Ово је даровао из дубоке љубави за успомени и сјећање на свој мили народ, а за дику и понос овог друштва и осталих Црногораца и свих Срба у Америци.

Придружујући се свечаности овог друштва и честитајући им ово славење, као и многа остала друштва и остали Срби и Српкиње, са ове ријетке свечаности српског народа у Америци бурно кличемо: Живео Краљ Никола I! (трократно живио), живјела Краљевина Црна Гора, живио Краљ Петар Карађорђевић, живјела Србија! живио свестрани српски народ, живјело друштво Књаз Петар Петровић Његош, живјела сва остала добротворна друштва у Америци у братској слози и љубави и живјели Срби и Српкиње широм Америке!“

Громогласно и трократно живоно проламало се једно за другим, па и онда када је говор завршен.

Износечи овај карактеристичан говор овог младог патриоте желимо да се сва омладина у свестраном свијету угледа на њега како би гатила дубоку љубав за своју домовину и била готова да се неустрашиво жртвује за њу као и њихови стари, а добро се зна да у свакога од нас куца куца срце оном старом љубављу како према нашој домовини, тако и прома узвишеним светињама у њој.

Косто М. Клисћ

## Биљежник

— У Лондон је приспио гласовити електротехничар и проналазачар Едисон са својом породницом, да неко вријеме пробави у Валесу и Енглеској. Том приликом саопштио је Едисон једноме новинару о својим новим изумима. Према Едисоновом саопштењу веће бити његови нови акумулатор за аутомобиле, железнице и бродове тежи, него петролејска машина. Трошкови ће се редуцирати, те ће износити попријечно тек један шилин за сто миља. Даље је славни проналазач споменуо, да ће његове фабрике доскора снабдевати позоришта и кинематографе са филмима, на којима се неће само лица кретати, него јасно и гласно говорити.